

Konverents "Maarjamaa – ajaloo teadmusega eilsest homsesse"

17.-18. novembril 2015. aastal Tartu Ülikooli peahoones

1. päeva A J A K A V A

9:00	Registreerumine ja kohv		
10:00	Konverentsi avamine ja Kirikute Nõukogu tervitus	Andres Põder	
10:05	Tartu Ülikooli tervitus	TÜ Rektoraat	
10:10	1. ettekanne	Marju Kõivupuu	Maarja ja Maarjamaa (rahva)kultuuri diskursuses
10:25	2. ettekanne	Vello Salo	Maarja lugu ja Eesti kirikulugu
10:40	3. ettekanne	Eenok Haamer	Maarja tähendus Eesti rahvausus ja mida see peaks tähendama täna
10:55	Paneeldiskussioon	Marju Kõivupuu, Vello Salo, Eenok Haamer; juhatab Meeli Tankler	
11:25	Delegaatide kirjalikele küsimustele vastamine		
11:40	Kohvipaus		
12:00	4. ettekanne	Lea Altnurme	Vikaarkristluseset
12:15	5. ettekanne	Tauno Toompuu	Kirik uues meedias
12:30	6. ettekanne	Ingmar Kurg	Kristliku kuulutuse vastuvõtmine ühiskonnas
12:45	Paneeldiskussioon	Lea Altnurme, Tauno Toompuu, Ingmar Kurg; juhatab Einike Pilli	
13:15	Delegaatide kirjalikele küsimustele vastamine		
13:30	Lõuna		
14:30	Mõttekodade I sessioon	1. Kristlikud koolid ja noortekultuurid – juhatavad Triin Käpp ja Liivika Simmul	
15:15	Mõttekodade vahetus	2. E-Kirik? Kristlus meedias – juhatavad Allar Tankler ja Kerstin Kask	
		3. Kristlik sõnum: sisu ja vorm – juhatavad Katri Aaslav-Tepandi ja Mart Jaanson	
		4. Kas ajaloost õpitakse? – juhatavad Marju Lepajõe ja Priit Rohtmets	
15:25	Mõttekodade II sessioon	5. Uskumine, kuulumine ja eluviis – juhatavad Tõnu Lehtsaar ja Anne Kull	
		6. Maarja kirikutes ja kultuuris – Tauno Teder ja Urmas Nagel	
16:10	Kohvipaus		
16:30	7. ettekanne	Peter Allan	Kirik postkristlikus ühiskonnas: mõned britilikud mõtted inglasest anglikaanilt
16:50	8. ettekanne	Pavel Hošek	Kirik postkristlikus ühiskonnas Tšehhi Vabariigi näitel
17:10	Delegaatide kirjalikele küsimustele vastamine	Peter Allan, Pavel Hošek; juhatab Ain Riistan	
17:20	Arutelu ja päeva lõppkokkuvõte		
18:00	Minek Pauluse kirikusse (1.5 km)		
18:30	Muusikaline palvus Pauluse kirikus, Riia 27		

Konverents "Maarjamaa – ajaloo teadmusega eilsest homsesse"

17.-18. novembril 2015. aastal Tartu Ülikooli peahoones

2. päeva A J A K A V A

10:00	Teise päeva avasõnad	Usuteaduskond	
10:05	9. ettekanne	Atko Rimmel	"Eestlased on ateistid. Usu möga meid ei köida."
10:20	10. ettekanne	Ringo Ringvee	Kristlus ja teised vaimsed praktikad viis aastat hiljem
10:35	11. ettekanne	Meego Rimmel	Kogudused võrguühiskonnas
10:50	Paneeldiskussioon	Atko Rimmel, Ringo Ringvee, Meego Rimmel; juhatab Siimon Haamer	
11:25	Delefaatide kirjalikele küsimustele vastamine		
11:40	Kohvipaus		
12:00	12. ettekanne	Kaido Soom	Millesse usub tänapäeva Eesti kristlane?
12:15	13. ettekanne	Liina Kilemit	Kirikute ja usuliikumistega liitumise põhjustest
12:30	14. ettekanne	Urmas Viilma	Kiriku homne päev – kas viimsepäeva laupäev?
12:45	Paneeldiskussioon	Kaido Soom, Liina Kilemit, Urmas Viilma; juhatab Randar Tasmuth	
13:15	Delefaatide kirjalikele küsimustele vastamine		
13:30	Lõuna		
14:30	Mõttekodade I sessioon	1. Kristlikud koolid ja noortekultuurid – juhatavad Triin Käpp ja Liivika Simmul	
15:15	Mõttekodade vahetus	2. E-Kirik? Kristlus meedias – juhatavad Allar Tankler ja Kerstin Kask	
		3. Kristlik sõnum: sisu ja vorm – juhatavad Katri Aaslav-Tepandi ja Mart Jaanson	
		4. Kas ajaloost õpitakse? – juhatavad Marju Lepajõe ja Priit Rohtmets	
15:25	Mõttekodade II sessioon	5. Uskumine, kuulumine ja eluviis – juhatavad Tõnu Lehtsaar ja Anne Kull	
16:10	Kohvipaus		
16:30	Mõttekodade ja kogu konverentsi kokkuvõte	Tõnu Lehtsaar	
17:00	Minek Kolgata kirikusse (1 km)		
17:30	Oikumeeniline jumalateenistus Kolgata kirikus, Veski 40		

Maarjamaa – ajaloo teadmusega eilsest homsesse

Tartu Ülikooli peahoone, 17.–18. november 2015

Ettekannete lühitutvustused

1. Maarja ja Maarjamaa (rahva)kultuuri diskursuses

Marju Kõivupuu

Ettekandes käsitletakse Maarjat ja Maarjamaad kui ambivalentset sümbolit Eesti religioosse, kultuurilise ja poliitilise identiteedi diskursuses ning (talu)rahva kultuuris laiemalt.

2. Maarja lugu ja Eesti kirikulugu

Vello Salo

Olgugi et Eesti ristikogudus sündis juba aastal 1215, mil ristiti esmakordselt suur hulk eestlasi, on Eesti kirikulugu veel kirjutamata. Meil on küll olemas hulk uurimusi üksikute kirikute ja küsimuste kohta, kuid pole neid kõiki hõlmavat koguteost. Ettekandes pakutakse autoripoolse lahendusena üks „lugu“ – „Maarjamaa ristikoguduse lugu“, mille kirjutamine ettekandjal käsil on.

3. Maarja tähendus Eesti rahvaus ja mida see peaks tähendama täna

Eenok Haamer

Maarja on Eesti rahvale olnud üks Jumala nimedest. Kui täna osataks ja oldaks valmis nii siiralt Jumala poole pöörduma ja Teda usaldama, siis oleks Eesti rahval tulevikku.

4. Vikaarkristlusest

Lea Altnurme

Ettekandes tuleb juttu etniliste eestlaste hoiakutest kristluse suhtes 21. sajandi alguse Eestis. Arutluse lähtekohaks on tõsiasi, et kuigi eestlaste hulgas on vaid viiendik neid, keda võib pidada kristlasteks uskumuste ja praktikate poolest, siis ometi üle poole neist toetavad kristlust või vähemalt avaldavad oma sümpaatiat selle suhtes. Kuidas selline hoiak võib olla kujunenud?

5. Kirik uues meedias

Tauno Toompuu

Internetiajastul ei pea religioossetele küsimustele vastuste leidmiseks tulema enam kirikusse. Ka koguduseelus saab osaleda läbi internetipõhiste keskkondade ja suhtlusvõrgustike ilma füüsiliselt kohale tulemata. Kiriku ülesanne on võtta taolisi uuel moel osalejaid tõsiselt ja otsida viise oma virtuaalse koguduse parimaks teenimiseks.

6. Kristliku kuulutuse vastuvõtmine ühiskonnas

Ingmar Kurg

Kristlik kuulutus juhindub sõnumist, milleks on tunnistuse andmine Jeesusest Kristusest, ning eesmärgist, milleks on Jumala armastuse ilmsikksaamine inimese igapäevaelus. Eesti kristluse tänapäevaseid konfessionaalseid suundumusi ilmestavad erinevad ootused selles, kuidas inimesed võivad kuulutusele vastata: rõhuasetusega rahva vaimse ja kultuurilise elujõu tugevdamisele; inimese elu eesmärgistamisega elavas osaduses Jumalaga; isiklikule pöördumisele ning elumuutusele suunatud kuulutusega; oikumeenilise motiivina kristliku väärtussüsteemi toimimiseks ühiskonnas ja inimsuhetes. Ettekanne selgitab religioonisotsioloogiliste küsitluste andmeid analüüsides, millised ühiskonna grupid on avatud nimetatud erinevatele konfessionaalsetele rõhuasetustele kristlikus kuulutuses.

7. Kirik postkristlikus ühiskonnas: mõned britilikud mõtted inglasest anglikaanilt

Peter Allan

Ettekandes vaadeldakse ilmalikustumise mõningaid tahke. Seda mitte ainult kiriku ja ühiskonna suhete võtmes vaid ka protsessis, milles modernsuse põhiväärtused ja huvid on usklike ilmavaadet osavalt mõjutanud. Selle kaudu suhestub teise aastatuhande Euroopa kirikulugu modernsuse idee kui sellisega – teema, mida on hiljutistes uurimustes liiga vähe tähele pandud. Ettekande lõpuosas otsitakse kristlikust traditsioonist juhatust kolmanda aastatuhande järgnevatteks kümnenditeks.

8. Kirik postkristlikus ühiskonnas Tšehhi Vabariigi näitel

Pavel Hošek

Tšehhi Vabariik on vaieldamatult üks ilmalikumaid riike maailmas. Religioosede institutsioonide (kirikuid) mittevõlgavate inimeste hulk on Euroopa kõrgeim. Mõõdunud kolme kümnendi jooksul on Tšehhi akadeemilised ringkonnad selle fakti seletuseks välja pakkunud ja läbi diskuteerinud mitmeid ajaloolisi, sotsioloogilisi, kultuurilisi ja poliitilisi seletusi. Ettekandes võetakse kokku siiani toimuva õpetlaste diskussiooni – mis on Tšehhi ühiskonna intensiivse ilmalikustumise ainulaadse protsessi olemus ja põhjused – kõige olulisemad tulemused. Samuti käsitletakse kirikupoolse vastureaktsiooni tähtsaimaid vorme.

9. „Eestlased on ateistid. Usu möga meid ei köida.”

Atko Remmel

Viimasel ajal on rahvuslikku eneseteadvusse kinnistunud motiiv eestlastest kui maailma vähimreligiooset rahvast. Ettekanne annab lühiülevaate selle idee arengust ja võimalikest algetest ning uurib selle põhjendatust „Elust, usust ja usuelust 2015“ sotsioloogiliste andmete valguses.

10. Kristlus ja teised vaimsed praktikad viis aastat hiljem

Ringo Ringvee

Uuringu „Elust, usust ja usuelust 2010“ tulemused tõid esile, et eestlastest koguduseliikmete uskumusmaailmad sisaldavad küllalt palju selliseid uskumusi ja tavasid, mida tavapärastelt kristlikeks ei peeta. Ettekande eesmärk on heita pilk olukorrale viis aastat hiljem – kas ja millised on suundumused ja trendid täna. Samuti vaadeldakse võimalusi, kuidas võiks teiste vaimsete praktikate olemasolu ja iseloom anda võimaluse paremini mõista eestlaste võimalikke kokkupuutepunkte kristlusega.

11. Kogudused võrguühiskonnas

Meego Remmel

Arenevas võrguühiskonnas väheneb usaldus religioosete institutsioonide suhtes. Spiritualiteet on kõnekam kui religioon. Kogudustel tuleb jagada oma parimat hierarhiliste struktuuride lagunemise ning võrgustike kujunemise ja neis areneva kogukonnatunde keskel.

12. Millesse usub tänapäeva Eesti kristlane?

Kaido Soom

Ettekanne sisaldab Eestimaa kristlaste usu- ja maailmavaate analüüsi. Ettekandes uuritakse „Elust, usust ja usuelust 2010 2015“ tulemuste põhjal, kuidas see on viimaste aastate jooksul muutunud.

13. Kirikute ja usuliikumistega liitumise põhjustest

Liina Kilemit

Ettekandes arutletakse küsitluse „Elust, usust ja usuelust“ tulemustele tuginedes selle üle, miks inimesed tänapäeva Eestis liituvad kirikute ja usuliikumistega, miks käiakse või ei käida jumalateenistustel, milline on see teemadering, millest soovitakse kirikus kuulda ning milline peaks meie inimeste arvates olema kiriku roll erinevates ühiskonnaelu valdkondades.

14. Kiriku homne päev – kas viimsepäeva laupäev?

Urmas Viilma

Ettekande keskendutakse järgmistele küsimustele: (1) Kirik – kas Jumala armu vahendaja või inimese usuvabaduse raamistaja? (2) Kiriku vastavus inimeste ootustele – kas igavene möödarääkimine? (3) Kas kirik päästab ennast või inimesi?